

GAZETA TRANSILVANIEI

Redacția și Admistrația
PIATA LIBERTATEI BRAȘOV
 Telefon 226
 Abonament anual 200 lei
 Pentru stărițătate 500 lei
 Anunțuri, reclame, după tarif

Fondată la 1838 de George Baritiu

Apără în fiecare zi de lucru

D-l Ion Brătianu trece printr-o grea criză morală. La apogeul carierei sale politice — a ajuns, grație competenței sale, sub cenzura autocratică a ministrului său de Domenii.
 D-l Al. Constantinescu-P. este radios!...

Manifestația politică dela Brașov

Cuvântările d-lor dr. Voicu Nițescu și Gh. Pop, rostite la adunarea de Duminecă a Partidului Național Român.

D-l dr. Voicu Nițescu, care din însărcarea Comitetului executiv a făcut organizarea Partidului național român în orașul și județul Brașov, primit cu aplauze puternice, rostește următoarea cuvântare:

Domnilor și Frafilor,

Mărturisesc că mă simt adânc emoționat de primirea pe care mi-o faceți. Căldura și sinceritatea aplauzelor D-voastră sunt pentru noi, partătorii de cuvânt și aspirațiunilor și năzuințelor D-voastră, cea mai grăitoare dădădă că lupta pe care o ducem astăzi este îndrumată pe calea cea bună, că ea are asentimentul D-voastră întreg și că răspunde unor adânci necesități ale poporului nostru.

Am impresia că prin aplauzele D-voastră doriti să subliniați propriile D-voastră convingeri și să accentuați hotărîrea de a merge până la sfârșit pentru biruința celei mai slinte cauze: a democratiei curate, sincere și cinstite, care trebuie să încoroneze și să întăresc operaare a Unirii noastre naționale.

Am impresia că întâmpinarea ce mi-o faceți este ecoul sufletului D-voastră înăud, hotărît să se impună și să trăiască prin sine însuși și să înăture cu puterea în sfidătorul obstacol care-i stă astăzi în cale: guvernarea liberală.

Partidul național.

Domnilor și Frafilor,

Partid încheiat în vîrtejul luptelor, reădit din năzuințele slinte pentru libertate ale poporului nostru și alimentat de setea acestuia pentru biruință dreptă, Partidul național care a slăbit și a reușit să conducă nația aspirațiunilor noastre printre valurile unui trecut din cele mai vîjelioase până la limanul Alba-Iulia, nu se teme nici de oligarhia care ne tratează astăzi ca dusmani. Sorți lui de izbândă sunt mai sliguri astăzi ca oricând. Răzimat pe milienele de cetățeni care stau zid în jurul lui, el va triumfa în curând și pentru totdeauna.

Votul universal și reforma agrară.

Frafilor,

Două mari principii au călăuzit Partidul național în cursul decenilor de când există: Votul universal și Reforma agrară. Nășine să chemă la viață publică pe toți membrii maturi ai neamului nostru. Înțelegerea să încredeze pământul și celor care-l lucrează.

În mareea adunare dela Alba-Iulia și prin Marele Stat Național, el și-a tradus în faptă și fără întâzire aceste două mari principii: A acordat poporului votul universal și i-a incredoișat cu drept de proprietate vecinică pământul acestor țări. I-a dat dreptul de vot pentru ca deacă nu să stăpânească fara poporul în sine prin delegații săi. Si i-a dat pământul țării pentru că poporul a fost cel care ni l-a păstrat. În pulberea neagră a acestui pământ ei își așezase în cursul vremurilor, cu o pecete nemuritoare, propria său sânge, trupul și moaștele sale. Prin suferința lui, prin jertfa și conștiința lui s-a păstrat aci neamul care a proclamat marea Unire și din care Regele Ferdinand și-a făcut coroana cu care a înscins frontea și s-a proclamat Domnul României-Mari.

Notărarea dela Alba-Iulia și legile votate de Marele Stat Național erau me-

nite să fie piatră de bază pe care avea să se clădească edificiul noii țări.

Poporul era plin de încredere și înșurjește de cele mai bune nădejdi.

Liberali volesc puterea.

Avântul de sărbătoare și chinutul de bucurie n'a slăbit însă mult. Umbrele întunecate ale unui trecut de siluire se ridicau la suprafață și reclamau din nou puterea care le scăpase o clipă din mâni. Oligarchia, care n'are nimic comun cu săngelul curat al poporului român, fiind coruptă și corupătoare a unui partid care nu se mai potrivea cu vremurile cele noi, rămășile unui regim de neîndurătoare vrăjășie față de massele largi ale poporului nostru, secundate și ajutate de cohortele veșnic nesătuale ale speculaților și ahtiajilor după îmbogățire și pricopseală — au pus din nou ghiara pe puterea țării. În numele patriotismului pe care-l flutură mereu pe buze, dar pe care-l profanează foarte clipă, acești credincioși păstrători ai moravurilor fanariote și bizantine au aruncat, printre interpus al lor, peste bord, guvernul Vaida într-un timp când acesta pregătea reforme agrare pentru țară și când șeful acestuia slujea această Românie cu cei mai strălucitori sorți de izbândă în străinătate.

Iar după ce Maurul — generalul Avrescu — și-a făcut „datoria”, a fost concediat și el pentruca în scaunul puterii să se înfigă cel care l'a adus.

Ce-a urmat și cu toții.

Cum au cinstit votul poporului.

D-l Vintilă Brătianu îmi spunea în 1915 că un guvern al României-Mari nu va putea refuza unul popor votul universal, pe care acela a îndrăsnit să-l ceară regimului unguresc.

Acest vot și l'a luat poporul însuși. D-l Vintilă Brătianu fusese scăpat de o sarcină. El n'avea decât să cinstească ceiace poporul își cucerise cu forțele și prin voia sa proprie.

A fost așa? A cinstit guvernul liberal voia sa poporului? A respectat el votul universal?

D-voastră toți sunteți mărturie de felul cum acest guvern a făcut alegările. Poporul nostru, cinstitor de legi și respectuos față de drepturile altora, a fost batjocuritor în tot ce-a avut el mai sfânt. Votul lui, dat din inima lui cea mai curată pentru cei mai buni reprezentanți ai săi, i-a fost confiscat fără rușine și trecut în urmă tuturor necunoscușilor sau a dușmanilor lui.

Această batjocură, această îndrăneajă fără delege, poporul nostru n'ova ulta niciodată. Si nu vom încreda de a protesta mereu împotriva ei.

Nimic și nimeni nu va putea să spele sau să ușureze crima prin care s'au alăturat reprezentanții adevăraji ai poporului pentru ca în scaunele parlamentului să fie instalai oameni ca: Petru Mihali, Teofil Dragoș și alii soții de-al lor.

Lovitură de Stat.

Legea electorală spune că toți cetățenii care au împlinit 21 de ani au drept de vot. Liberalii printre ordonanță au suprimit legea și astfel mii și sute de mii de cetățeni au fost excluși dela vot. De la 1919 nu votează decât cel inscriși în liste electorale din același an. Cei mai buni fi ai ne-

mului lupiători și voluntari intorși la vîtrele lor n'au dreptul să voteze în jara pentru care au luptat și pe care dorit-o. Așa visat d-vre-odată că un guvern românesc ar putea să coboare asupra României Mari atâtă rușine?!

Dar reforma agrară?

Frafilor!

Atunci când s'a făcut marea dreptate și prin lege s'a recunoscut ca pământul să fie al celor care-l lucrează, ne gândeam că de acum poporul va fi pe veci slăpân al acestui pământ. Credeam că legile făcute în pripă vor mai fi îndreptate în folosul lucrătorilor de pământ, că o grije deosebită se va pune pentru perfezionarea lucrării lui, pentru intensificarea producționi, pentru valorizarea leală și dreaptă a producătorilor, pentru procurarea și înmulțirea mijloacelor de producție, pentru întărirea și largirea cooperării... Cumplită decepcie.

Guvernul oligarhiei a înțins mâna peste capetele noastre oligarhiei strein de aici și, astăzi, suntem toți mărturie cum ceiace cu o mână s'a dat, se ia cu cealaltă.

Protestarea și strigarea noastră nu poate ajuta nimic. Intervenția speculaților, a grofilor și baronilor, cărora le iobăgiau până eri, e mai tare decât totă dreptatea noastră.

Pădurile, din cări conform legii agrare trebuie să se facă păduri comunale pentru ca iobagul de altădată și văduva de războiu să alătă cu ce-si clădi o colibă pentru a se adăposti în vreme de iarnă și pentru e-si incălzi copiii desbrăcajii, — sunt iotate pe capete. Grofilii obișni permise de iăiere când vor și unde vor.

Loturile pentru locuințe.

Ordonanțe peste ordonanțe s'au dat în privința loturilor de case. Si din toate transpiră preocuparea pentru favori și tergiversarea cea mai revoltătoare.

Oamenii noștri sunt purtați pe toate drumurile, li-se cer fel de fel de forme și numai D-zeu sfântul și cănd, cum, unde și la căji chilometri de oraș vor ajunge să alătă un lot de casă.

Întrigă acest pământ e presărat cu oasele și udat cu lacrimile și sudorile înaintașilor acestui popor și iată că atâții din urmașil lor nu pot ajunge, din cauza unei guvernări vitrege, să-si oseze un sălaș pe întinsul României-Mari!

Funcționari și statutul lor.

Domnilor și Frafilor!

In afară de cele două mari principii de viață pentru această țară, Partidul național român a ținut să-si preciseze punctul său de vedere, în hotărîrea dela Alba-Iulia și în programele sale, pentru toate chestiunile publice de stat. El a înțeles să acorde o mare atenție și acelora, cari sunt slujbașii acestei țări. Partidul național român înțelege, că funcționarul să nu fie sclavul puterii de stat, ci elementul conștient și de consiliare al acestuia.

Noi socotim locul pe care-l ocupă funcționarul ca făcând parte din statul însuși, iar funcționarea lui ne-am deprins să o considerăm ca pe o delegație care pornește dela însăși suveranitatea statului. Funcționarul trebuie să se bucure, deci, de o desăvârșită autoritate și nu putem îngădui ca el să fie preschimbă-

intr'o păpușă sau într'un instrument din mâinile politicianilor.

Si pentru a-i asigura această autoritate și a-l pune și pe funcționar în rândul cetățenilor liberi, având propria și libera sa individualitate, Partidul național este pentru legiferarea unui statut drept și cinstit, în care să se preciseze în mod leal drepturile și datorințele funcționarilor noștri.

Guvernul liberal a gândit să facă și el un statut pe seama funcționarilor. Dar acesta este un simplu ordin de serviciu, pe care s'a deprins să-l dea slu-gii sale, e un statut polifonic.

Pără a se știri că ceva din autoritatea statului și a guvernelor sale, noi credeam că în acest statut pot începe foarte bine principiile civilizate ca inamovibilitatea, înaintarea automată, compensația și respectarea meritului, dreptul la pretenția unei bune retribuții, senatul disciplinare, contencios administrativ.

Lipsit de orice spirit autocratic, iubitor profund al masselor populare și cinstitor sincer al ideii democratice, Partidul național român nu poate decât să îmbrățișeze cu toată dragostea cauza funcționarilor tinzând la îndreptarea stării lor nenorocite de azi și la ridicarea lor la acea treaptă de bunăstare și independență pe care îl-o dă însuși situația lor și slujba pe care o îndeplinește.

Reforma administrativă.

Frafilor

Una din cele mai mari și mai importante reforme de care s'a preocupat și se preocupă Partidul național român este reforma administrativă.

Guvernul liberal vrea să aducă în aceste zile în discuția clubului său din Dealul Metropoliei,

Nu cunoaștem compozitia acestui proiect. Dar știm ce vrem noi. Liberalii ne spun că noi nu știm face politică și că n'avem experiență suficientă pentru conducea treburilor publice. E adevarat, că noi nu știm să furăm voturi, să ne facem parlamente la poruncă, să acapărăm „prin noi însine” toate averile țării, să cointeresăm statul la băncile noastre, să ridicăm sechestrile de pe averile inamicilor pentru a le acapara pe seama noastră, să naționalizăm subsolul pentru a ne scăpa de față în instituțiile noastre financiare, să „echilibram” bugetul cu impozite indirecte, să scumpim și viața, să tunăm împotriva colaborării capitalului străin și să deschidem în același timp largi porțiile țării pentru a lăsa să pătrundă valuri de parfum, mătăsuri, pudră și alte cosmeticuri pentru cocoanele și domnișorii cari se plimbă pe Calea Victoriei.

Noi avem numai niște simple și moderate soluții pentru diferite chestiuni, cari din întărire privesc însuși bunul mers al țării. Ahtiați de putere, deținătorii moravilor bizantine, vor să centralizeze totul, pentru ca a lor să fie stăpânlirea a toate și peste toate.

Țări ca Franța, perfect unitară din punct de vedere național, încep să regrate centralismul administrativ și lumea politică de-acolo se gândește în mod serios la reinvenirea regionalismului de odinioară sau la crearea unor noi regiuni.

Nu mai vorbim de Anglia, care are și aici un ministru al Scoției și care, pen-

tru binele ei, înțelege să respecte unitățile provinciale tradiționale.

Centralismul putea fi bun pe vremea când trebuia suprimită independența și atotputernicia seniorilor sau când dușmanul din afară amenința unitatea ţării.

Dar azi, când puterea unei ţări se rezumă pe rezolvarea și satisfacerea unui vast sistem de probleme din cele mai variate, economice și sociale, a mai susținut sistemul administrativ centralist, este o aberație din cele mai condamnabile.

Liberalii vor totuș să centralizeze. Si el vor s'o facă din motive politice. Vor s'o facă pentru că noi ardeleni am fi răi români, pentru că basarabenii ar fi și el răi români și pentru că monopolul naționalismului și patriotismul il defină în această ţară numai cei trei frați.

Principiul descentralizării pe care-l admite azi orice ţară civilizată, minus Rusia bolșevică, este pentru Brătianu ceva ce nu miroasă a cașcaval, ci a paprică ungurească, ori a iuflă muscătesc.

Autonomia comunelor, a județelor și administrația pe regiuni, care ar putea deschide parlamentul de atâtatea probleme mai mărunte și ar putea grăbi rezolvarea atâtăor chestiunii urgente și de similitudini interese locale, nu convine mentalităților ca cele din regimul actual care nu se pot desbăra de concursul comisarilor interimare și de pricipisirea partizanilor. Si de aceia liberalii vor face o reformă administrativă după capodul băncilor lor.

Astfel hotărările dela Alba-Iulia sunt răsturnate rând pe rând. Credul unui popor, încheiat din experiențe seculare, este călcat în picioare. Setea de veacuri a acestuia după o viață de legalitate este nebăgată în seamă. Sfânta Ia insulă pentru dreptatea care trebuie să fie este profanată de niște oameni care pot fi orice, numai români nu.

Partidul național e partidul poporului

Dar nu ne vom pierde nădejdea. Așa cum pe urma atâtăor suferințe și pe deasupra ofărărilor care ne-au înăbusit atâtăia martiri în temnițele din Seghedin,

Discursul deputatului Gheorghe Pop

De patru ani ne zbatem într-o conținută criză. Ne întrebăm care este cauza, că consolidarea ţării nu apucă pe calea cea dreaptă?

Cauza nu este decât diferența între politică noastră și aceea a Vechiului regat. De mai bine de-o jumătate de veac oligarhia de dincolo de munți face exclusiv politică clasei suprapuse.

De 150 de ani însă la noi cărturarii ardeleni au stabilit prin documente aduse dela Roma latinitatea noastră și au păstrat acest viu sentiment al originii noastre ilustre.

De peste 70 de ani începând cu ardelenii nu fac decât o politică îndreptată spre fericirea masselor largi ale poporului.

Său adus nenumărate jertfe pentru popor. Si dorim să ducem această tradiție și în Vechiul regat, semănând și acolo rezultatele democratice obținute la Alba-Iulia.

Politica noastră loială și cinstită s'a izbit dela început în zidul ridicat de oligarhie.

Său cincină 2 politici, cea bună cu cea de afaceri și de huzur pe spatele poporului.

Noi, dincoace de Carpați, n'am cunoscut acest odios meșteșug. La noi s'au clădit din săracia noastră școli, biserici, bănci populare, societăți culturale și cărturarii noștri îmbrăcau cu ocazii festive totdeauna costumul național.

Dincolo ce vedea? Înstrăinarea intelectualilor de către popor, drepturile lui politice călcate în picioare, limba lui disprețuită și înlocuită cu limbi străine, în cari se vorbla și se citea.

Dreptul electoral al poporului era redus la minim. Este clasic cazul bolerului Virnav, care în județul său s'a prezentat singur la alegere și s'a votat cu delă sine patere (un fel de „prin noi îngine” N. R.), ceea ce nu s'a mai citit în analele vreunei ţări europene.

Dela Unire începând Partidul național conștient de menirea lui, a încercat în repetate rânduri să dea mâinile partidului liberal, care cerea însă, ca noi să ne lepădăm de principiile noastre democratice — condiție pe care n'au putut-o primi.

Se știe mijlocul mișcării prin care guvernul Vaida a fost în chip subversiv alungat dela cîrma statului. Au venit apoi averescanii, având în dos mâna ocultă a Brătienilor. După o guvernare

cățui și vat și cum din cenușă în care credea că ne-a prefăcut o stăpânire dușmană a răsărit Phoenixul revivierii naționale, tot astfel din mănuirea și amârâciunea și revoltă de azi va răsare biruința dreptului nostru.

Partidul național e partidul D-voastră. El va trebui să rămâne credincios aspirațiilor acestui bun popor și supus voinei lui. Forța lui stă în forță D-voastră. Si nimenea nu va ceteza să schimbe calea lui și să piardă din vedere steaua de pe calea îndreptea.

Strâns legăți cu poporul din Vechiul regat — căci cu acesta ne-am unit — cu tărani din Basarabia și Bucovina, nu vom uita nici o clipă suferințele trecutului pentru ca să nu gresim calea prezentului și să nu rătăcim drumul viitorului.

Pe cei ce vor vrea să întoarcă calea noastră, nu-l vom recunoaște de ai noștri și ne vom întoarce își noi față de ei, căci adevărul numai ușu poate fi și dreptatea una singură e. Ambele sunt depuse în sufletul poporului nostru și ele formează chiagul și scopul luptelor noastre.

Puterea organizației

Iar pentruca nimic să nu se piardă din energiile noastre datori suntem să legăm aceste energii căt mai strâns. O nouă poate fi frântă și aruncată în bucăți. Nimenei nu poate însă frângă mai multe nuiele legate la olală.

Un individ izolat ori cătă putere are avea nu va putea să-și împlinească gândurile sale cele mai bune, mai mulți la olală însă vor putea face mai degrabă îspravă.

Pornind din această convingere am făcut aci în județul Brașovul organizația Partidului național. Să căutăm și să ne năzuim ca să ducem la desăvârsire. Să ne adunăm forțele risipite, să le strângem din izolare în care se găsește și să închegăm din ele o forță unitară, puternică, temută.

Izolați nimic nu vom putea face, dar toți la olală vom putea face totul. (Vii aplauze! Ovațiuni. Oratorul a fost des întrerupt și în cursul vorbirii de entuziasme aplauze),

plină de afaceri veroase, de conținut și de arbitrar, el a fost măturat de voinea națională, la doi ani.

Le-au urmat liberalii, cari au ajuns prin nefastul lor regat la un adevărat haos.

D-l deputat G. Pop face apoi un apel rechizitor guvernării liberales, care în definitiv nu este altceva decât acapararea tuturor bunurilor materiale de căi dispune poporul nostru.

Care va fi sfârșitul acestei lupte? — se întrebă d-sa.

Noi, ardelenii, suntem ferm hotărîti să ducem înainte lupta în linie bine fixată pentru interesul exclusiv al democrației și al fericirii poporului de dincoace și de dincolo de Carpați.

Liberalii au vrut să ne lege cu lanturi de aur pe toți fruntașii Partidului național. Ori care ar fi însă prețul ispăitei, să știi că nu ne vom deslipi de d-voastră, ardelenii nici nu vom trada cauza democratică a fraților tărani din Vechiul regat, ci umăr la umăr vom continua lupta până la definitivul triumf al democrației și al fericirii acestui popor.

(Aplauze furtunioase, deputatul e viu felicitat de toți !)

Campagna pentru răsturnarea guvernului

Manifestațiile populare arătă nu numai ura împotriva guvernului Brătianu, dar și o îngrijitoare stare de spirit a poporului.

Parlament care a dat legile cele mai deșanjate.

Avea dreptul să ducem lupta așa cum am procedat împotriva plășmisorilor voinei naționale.

Suveranul are dreptul să numească guvernul. Odă alegerile libere terminate, Suveranul va chema pe aceia cari au de parte la lor pe adevărății reprezentanți ai ţărei. Nu vom primi, nici odă guvernul, prin mijloacele ocale ale influențelor dela Palat.

D-l Vaida îndeamnă pe cetățeni să se opună, cu îndărjire, tuturor acelor cari vor să le siluască conștiințele și să le escameze conștiința.

Fațești așa cum s'au purtat ardelenii; pe cei ca-i vi se vor opune cu forță, sau cu violență mijloacelor ce s'au întrebuințat în alegerile generale, lovitori, alungați și nu le îngădui să vă siluască conștiința și să introneze deșanjarea morală.

Face un apel, primit cu entuziasm ovațiuni, către oameni, cari se vor arăta desigur tot atât de dărzi la luptă, ca și în toate merile împrejurări, când s'au rezolvat problemele vitale ale neamului.

Prof. I. Lupaș a arătat trainica bază a Partidului național, care nu s'a născut din ambii sau cărdășia unor interesați, ci din massele populare, cari au dat bărbății de sacrificiu în lupta națională. De aceea, este indiferent dacă nu va veni acum la putere; — drumurile pe care merge Partidul național sunt largi și drepte și va reuși, în cele din urmă, să redeștepte conștiința cetățenească. Atunci, ţara nu va chema la conducere.

Valurile democrației vor înfrângă a-nume esmarile ale Palatului și întocmai ca Sf. Gheorghe vom dărâma idolii ca să așezăm în locul lor adevărata vinjă a națiunii.

D-l Gr. Filipescu spune că nici camila care a adus la putere guvernul Brătianu nu mai susține „capacitatea guvernamentală”: Sasu, Aurel Cosma, gen. Moșoiu, etc.

Regele nostru nu trebuie să se rătăcească pe căile lui Constantin el Gecie sau pe acelea ale lui Alex. Obrenovici al Serbiei, Liberalii tocmai aceasta vor.

Inimoasele cuvântări ale d-lor N. Gurău, Alexandru Carianopol, Mișu-Economu, N. Murgășanu găsesc un puternic ecou în asistența numeroasă a adunării.

La București, ca și la Craiova s'a manifestat o vie nerăbdare pentru începerea luptei decisive împotriva tuturor acelor cari, cu mijloacele veci duc ţara la prăpăstie și poporul în niște zări. Un spirit de revoltă justificată domină massele cari văd cu groază că mizeria se întinde în ţară iar oligarhii pețrec și huzuresc în bine, pe când „minciuna săde cu Regele la masă”.... Orb trebuie să fie acela care nu vede pe ce căi mergem!....

Informații

În ţara dolarilor, ca și în ţara „leilor”, se speculează în mod noroiosat zăharul. Dar pe când la noi speculatorii își fac de cap, în Statele-Unite, speculatorii au întâmpinat o formidabilă opozitie din partea americanilor. Federația cluburilor femeiene a hotărît să boicoteze zăharul, pentru nevoile domestice, sub forma de inghețată, ciocătoare, prăjitură, bomboane, dulceață etc.

Avis gospodinelor noastre!

D-l dr. Aron Sogiu, fost prefect regional, a deschis cancelaria advocației, Brașov, Piața Libertății 31—33 (Banca Suru). Locuința privată str. Lungă 84, telefon 188.

Laborator Roentgen modern, cu apăratele cele mai noi, uzină electrică proprie, sub manipularea Dr. Papp Ludovic, Str. Orfanilor 25. Medic conducător Dr. Iuliu Fischer, specialist. Fotografi, și transluminări precum și videocărți cu razele Roentgen și cu raze ultraviolete (cvarți), zilnic și în oră din zi.

Capela orașului va concerta la Prudență mâine Miercură la ora 5 d. în loc de Joi.

ULTIMA ORA

Remaniere sau guvern de destindere politică

**Hotărîrea o impune ministrul de Domenii.
D-l I. Brătianu se va supune ori va pleca.**

București, 8 Maiu. (Prin telefon). — Un interview al ministrului Alex. Constantinescu, apărut aseară, este desmințit de ziarul „Presa”, care dă — după indicajile unui amic al ministrului de Domenii — amănunte interesante asupra orizei de guvern.

„Criza n'a provocat-o d-l Văitoianu, care este prudent și îne prea mult la solidaritatea ministerială”.

Când a plecat d-l Constantinescu în streinătate, d-sa avea impresia că nici un nor nu va întuneca situația.

D. Constantinescu a fost informat acum, că d-l Mărzescu și amicii săi ar fi contra reformei administrative și că și d-l V. Brătianu este împotriva ei. Ministrul Domeniilor a spus că era hotărît să se depună reforma în Cameră și toți miniștrii căzuseră de acord. Este altă chestiune dacă reforma trebuie trecută acum sau la foamă.

Remaniere?

Amicii ministrului Domeniilor cred că o remaniere este tardivă, de-oarece ea nu va îmbunătăși situația Cabinetului.

Mai necesară este formarea unui guvern de destindere în luptele politice.

In orice caz, d-l Brătianu nu va face nici un pas însânt de închiderea Parlamentului.

Se cere chiar închiderea în timp de 15 zile.

In Capitală, situația guvernului este prezintată ca dependentă de ministrul Domeniilor. Retragerea acestuia ar provoca demisia întregului guvern.

D-l Brătianu a ajuns, astfel, la dispoziția d-lui Constantinescu, care — deocamdată — studiază situația.

Inainte chiar de-a vedea pe d-l Brătianu, ministrul Domeniilor a fost primit la audiență de Rege, ieri d. a.

Nici remanierea, nici altă formăriune ministerială nu se va face de d-l Brătianu, fără permisiunea d-lui Constantinescu.

SERBARILE DELA BASEȘTI

Peste 15.000 de oameni

aclamă cu entuziasm indescriptibil pe d-l I. Maniu și fruntașii Partidului Național

— Reprezentanții guvernului asistă la o neplăcută manifestație ostilă lor. — Nepermisarea adunărilor da prilej Poporului să-și spună cuvântul în timpul serbarilor naționale.

Un martor ocular ni scrie: „Deasupra serbărilor dela Băsești a pluit până la sfârșit o atmosferă de demnitate și de înălțare sufletească, gaie cumpătară ce-i-a impus Partidul Național. Intriganii liberali și averescani au căutat zadarnic, să strice această atmosferă. Silnicile lor, de a prezenta Ardealul ca al lor, și să exproprieze memoria lui George Pop de Băsești, au primit răspunsul cuvenit.

Dealul nota serbărilor a fost nota zilei: armată și jandarmerie!

Silnicu-se, că d-l Iuliu Maniu, M. Cautacuzino C. Pop, Stelian Popescu Părintele Manu, Sever Dan, Victor Deleu și alii naționaliști sosesc încă de Sâmbăta la Ceul-Silvanie, batalionul de infanterie din Zălau a sosit asemenea de Sâmbăta, în completă ținută de campanie, la Ceu. A găsit, firește, multe deplină, în târgușorul admirabil pavozat cu steaguri tricolore în onoarea d-lui Maniu.

Cu astfel de preludii s'a inceput mica „ciocnire”.

Avertizajii membrilor guvernului au lăsat aproape pe neobservate în Băsești. El au sosit Duminecă dimineață, gară nici o primire.

Când automobilul guvernului a intrat în Băsești, asemenea nici o primire, deși jandarmii dăduseră ord'n, să se adune lumea într-o întâmpinare ministrialor. Nici măcar un singur strigăt de „trăiască” măcar că Vintilă Brătianu agita pălăria și Moșoiu arunca bezele stârtoare... O tacere ca în clipe de mari mănuiri.

D-l Maniu însoțit de prietenii noștri au sosit mai târziu. Liturgia se începuse. Cu toate acestea mii de oameni se adunaseră în capul satului, așteptând ceasuri întregi, să vină „ai noștri”. Steaguri, proporii, fanfare, coruri toate erau în capul satului. Mândrul țărăan Pop de Băsești, în costum de căluș, a spus un cuvânt de bine a-ji venit. A răspuns d-l Iuliu Maniu, și d-l Stelian Popescu. S'a format un cortegiu în funte cu d-l Maniu, M. Cautacuzino și ceilalii luptători, și în strigăte nelinseitate de bucurie au mers cu toții căle de un km, până la biserică. Ovațile mai conținuteau, nici după ce fruntașii partidului intraseră în biserică.

Guvernul răspunse cu o strategie

ALBINA, Inst. de credit și de econ. Sibiu.

Aducem la cunoștință D-lor acționari ai Institutului nostru, că am început preschimbarea titlurilor provizorii cu acțiuni definitive de Lei 500 — nominalul, adecă pentru 5 acții vechi, una nouă.

Depunerea titlurilor provizorii se poate face atât la Centrală, cât și la oricare din Sucursalele noastre.

Acei acționari, care nu posed un număr de acțiuni divizibil cu 5, pot proceda prin noi acțiunile necesare pentru completare pe cursul de emisiune de Lei 180—.

8848 1-3

Direcțunea.

Verandă de sticlă în condiție ireprosabilă cu mașinerie și apărătoare de soare este de vânzare. Informații: Lunca Plăieșului 2, între orele 1-3 p. m.

8873 1-1

Românii din America invită ca oaspele lor pe d-l Alex. Vaida-Voevod.

Ziarul „America” Nr. din II Aprilie a. c. publicând darea de seama dela Adunarea generală extraordinară a Uniunii societăților române de ajutor și cultură, organizată inspirată de cele mai democratice și naționale sentimente, — spune că adunarea a decis ca „d-l Alexandru Vaida-Voevod, mare bărbat al României, să fie invitat ca oaspele Românilor din America.” Adunarea generală a luat deciziunea aceasta cu mare bucurie și cu unanimitate.

Maialul tuturor scoalelor române din Brașov

se va ține mâine Miercuri, (9 Mai) în Valea Cetății. Plecare la orele 8 dimineață.

Sunt invitate să participe toate societățile și cât mai mult public românesc.

Beuturi și mâncări, atât calde cât și reci, va servi firma Aldica pe prețuri fixate ca și cele din oraș.

Ca de obicei, maialul scoalelor românești va fi prilej pentru o frumoasă manifestație națională.

Tot românii din Brașov și jur să nu lipsească.

Comemorarea dela Băsești

D-n toate părțile țărel mii de oameni au luat parte la comemorarea marului român George Pop de Băsești.

Din zori de zi veni poporul din toate comunele învecinate, apoi un batalion de vânători din Zălau cu orchesira în frunte. Flăcăi și fete în costume naționale până și dela Dragomirești din Maramureș. La ora 9 își fac apariția d-nii miniștri: Brătianu, Moșoiu, Cosma, Nistor, trecând pe străzi în mijlocul unei țăceri de ghiașă. Liturgia începu în biserică, oficiată de P. S. S. dr. Iuliu Hossu în mijlocul unui numeros cler. Răspunsurile la sfânta slujbă le dă excelentul cor al studenților în teologie sub conducerea deslovinică a profesorului Ghețe. După cetearea evangheliei P. S. S. Episcopul într-o măiestră cuvântare face paralelă între sfântul zilei, marele Mucenic Gheorghe, și Mucenicu Neamului, G. Pop de Băsești. Asistența a fost viu înșăcată.

La mormânt.

După terminarea liturghiei se formează un lung cortegiu spre mormântul lui G. Pop de Băsești. Uralele nesfârșite cu care dragostea nețârmurită a poporului întâmpinase pe mult iubilii lui reprezentanți: dñii Iuliu Maniu, Mihail Cantacuzino, dr. S. C. Pop, dr. Valer Branisce, Părintele Manu, dr. Victor Deleu, Sever Dan, dr. Silviu Dragomir, Stelian Popescu, senator dr. Macavei, senator Aciu, deputat Socol, dr. Zosim Chirto, fost senator Poco, avocat dr. G. Osian, dr. Ionel Pop, dr. Bohăcel, etc. reînceperă din nou și se arată astfel încă un duios omagiu de către popor, amintirei neșterse a lui G. Pop de Băsești, fostul președinte al Partidului național.

Aceste urale au contrastul cu țăcerea de mormânt ce a înăbușit susținătoarea amintita sosire a ministrilor liberali. Cortegiul format acum era atât de lung încât cei 48 preoți în odădii, cantorii cu praporii și copiii cu icoanele sosera de mult în echipirul de pe dealuri, în timp ce restul cortegiului mai ieșea din biserică. Au fost peste 15 mil de oameni.

Cuvântul mitropolitului Blajului.

După un scurt parastas oficial de I. P. S. S. Mitropolitul Blajului dr. Vasile Suciuc, la care au dat răspunsurile acelaș admirabil cor teologic, I. P. S. S. rostește un scurt panegitic arătând că dacă nu a putut aduce cu ocaziunea morții omagii cuvenite ilustru defunct în numele nașului și al bisericii, vine să le aducă acum. Învederează modestia apostolică a marei bărbati care nu a cerut să fie înmormânat în biserică parohială clădită de dânsul că în cimitir alături de săteni. Evidențiază meritul lui meritul național.

bisericești, punându-se el în frunte cu cavântul și fapta la toate ocazile. Astfel, în 1912 la cel dințal mare meeting național din Alba-Iulia, unde românii unii au protestat împotriva episcopiei ungurești de Hajdu Doroghi, G. Pop de Băsești a avut un rol covârșitor, asemenea a avut parte sa de contribuție însemnată la creația orfelinatului din Blaj în 1916, iar în 1917-18 când urga maghiară amenință cu cotropirea toate școlile românești, el a donat suma necesară pentru salvarea școlilor române în acel an școlar, ferind Blajul de ingenunchiere. Fapta cea mai frumoasă și testamentul său care donează întreaga avere mitropoliei din Blaj, pentru scopuri culturale, înființare de școli de agricultură model. A sfârșit, arătând că dragoste, dragoste cere și îndeamnă neamul la recunoșință pentru mari binefaceri, și invocă umbra lui măreță să ocrotească și pe mai departe destinele române.

Onoruri postume.

In numele Familiei Regale, adresându-se onor. Familii, onor. guvern și d-lui Iuliu Maniu, d-l colonel Tănescu depune o coroană pe mormânt. Au mai depus coroane familiile, Partidul național, Adunarea deputaților, guvernul, școala secundară din Șimleu, Reuniunea femeilor din Sălaj, băncile: Chioreana, Sătmăreana, Codreanu, ziarul „Universul” în numele presei, etc.

Discursul d-lui Vintilă Brătianu.

Numește Adunarea dela Alba-Iulia „cheia de boltă” a edificiului nostru național, iar mormântul lui G. Pop de Băsești cel mai scump pământ alături de tărâna soldatului necunoscut. Mărturiseste că de nu există propovădăirea națională înăptațită de ardeleni luminăți, spiritele nu ar fi fost pregătite pentru opera idealului național, care altfel nu se poate imagina că s-ar fi putut realiza prin armă.

Cuvântarea d-lui ministru Cosma.

Face o scurtă paralelă între luptătorii din Banat în numele jădoră încearcă să vorbească, și luptătorii ardeleni dr. I. Rațiu, V. Lucaciu, etc., spre a sublinia rolul covârșitor al lui G. Pop de Băsești după proclamarea activității parlamentare.

Cuvântarea d-lui T. Mihali.

In numele Senatului și în numele foștilor memoranți (intra-genii) remintește îndepăratale zile de înăreție epica, când bărbății politici nu se căciuleau la guverne schimbându-și credințele politice, ci erau conduși nu de tărgulăță ci de spiritul jertfei desinteresate.

Continuarea textului pe pagina 4-a

Sidy Kertész

Monturi de pălării pentru dame.
Modele originale din
streinătate. Pălării de
doliu. Ornamente pentru
Brașov, Strada Portii 48, în curte.

Cuvântarea d-lui S. Tripon.

D-l Tripon numit de guvern la Cărășeu, cuvântă în numele adunării deputaților. În fraze sentimentale și mult înflorite, d-za se înduioșează amintindu-și cinstea marelui dispărut. Sfârșegă, rugat fiind de d-l ministru Cosma.

Discursul comemorativ al d-lui Valer Branisce

Din partea Partidului național a vorbit d-l dr. Valer Branisce, care din doară comitetului organizator era merit să vorbească imediat după l. P. S. S. mitropolitul dacă nu survineau discursurile d-lor ministreri. D-l dr. Valer Branisce a recapitulat viața marelui dispărut, explicându-i și gândurile și faptele, prin încadrarea lor în marile evenimente ale istoriei contemporane. Cuvântarea d-lui Valer Branisce adâncă și plină de înțelepciune a impresionat adânc publicul. O publicăm în întregime în ziarul nostru.

Cuvântarea d-lui M. Gantacuzino.

U-sa își reamintește cu drag cum acum optprezece ani, în societatea lui N. Filipescu a cercetat pe marele român din localitate, având fericirea să asiste la o confațuire națională în casa lui. Spune că și cel din Vechiul regat în numele căror vorbește, au fost crescuți în cultul același ideal național, cu duosie își aduce aminte de cuvintele părintelui său care îi spunea că nu stie dacă va ajunge să vadă împlinirea idealului național, dar urmări vor avea această fericire de bună seamă, accentuând că după unificarea politică trebuie să continue cea sufletească în sensul activității marelui dispărut. În numele Partidului național din Vechiul regat aduce omagiile la mormânt.

Cuvântul studenților sălăjeni.

În numele societății studenților universitari sălăjeni, d-l Vasile Suta a lăsat următoarea cuvântare:

Prea Sfântă Doamndă! I. P. Sf. Domnii Arhiepiscopii Domnitorii Ministrilor!

Doamnelor și Domnilor!

Societatea stud. univ. sălăjeni, dimpreună cu delegații diferitelor societăți stud. organizate pe județe s-au prezentat aici ca să-și aducă omagiul celor mai sincere porniri de recunoștință marelui bărbat al pop. rom. cândva George Pop de Băsești.

Viața zbuciumată de lupte a dârzului apărător al căuzelor naționale, a fost o scăolă de eroism, în carea s-au ojetit multe generații. Bland și împăciitor asemenea patriarhului proroc Moise a pregătit poporul român din Transilvania, unificându-i și armonizându-i forțele pentru intrarea lui în țara făgăduinței, — în Canaanul românesc.

No. Mag. 2235—923.

Consiliul orașenesc Brașov în ședința sa dela 14/II 1923, luând în discuție propunerile făcute de d-l medic șef al orașului prin adresa sa No. 63—923 bazat pe ordinul Inspectoratului G.-ral sanitar Cluj No. 27278—922, a dat următorul

DECIS:

Se aprobă publicarea în limbile română, germană și ungărești a extrasului din Regulamentul pentru controlul alimentelor și beuturilor:

Laptele și derivelelor lui:

Art. 225. Laptele este produsul integral, obținut prin mulgereea totală și neîntreruptă a animalelor producătoare de lapte, pentru hrana omului, animale sănătoase, bine hrănite și nesupuse la munci grele.

Sub denumirea de lapte, fără altă explicație se înțelege totdeauna laptele de vacă. Laptele altor animale, ce se aduce în comerț, va purta, pe lângă denumirea de lapte și pe aceea a animalului dela care provine.

Mulgerea laptelui ca și manipulațile la cari este supus, ca filtrare, răcire, pasteurizare, sterilizare, transportare, conservare etc. trebuie făcute cu cea mai mare îngrijire și cu perfectă curățenie.

Art. 227. Dacă se îmbolnăvește un animal dintr-o lăptărie, proprietarul sau înlocuitorul său va instiționa îndată pe primar. În comunele în care se află un medic veterinar oficial, acesta va fi de îndată însărcinat cu examinarea animalului și cu lucarea măsurilor preventive. În comunele în care nu se găsește un medic, primarul va chibzui dacă cazul e grav și dacă este necesară intervenție sa, pentru ca veterinarul județului să vină la fața locului. În caz de boală infecțioasă se va opri vânzarea laptei lui din toată lăptăria 6 zile după însetarea boalei și după desinfecțarea grăjdului.

Art. 228. Persoane atinse de boli contagioase sau de boli cari provoacă desigur, nu vor putea fi întrebuințate la mulgere, la manipulațile la cari este supus laptele sau la vânzarea lui.

Art. 229. Nimeni nu poate face comerț cu lapte și derivele, dacă nu are o autorizație specială, eliberată de serviciul veterinar al județului sau comunelor. Vânzătorilor ambulanți de lapte li se va acorda un permis, care va avea numărul autorizației și pe care debitantul îl va avea totdeauna asupra lui, spre a-l prezenta organelor de control.

Se vor opri de a face comerț cu lapte sau derivele persoanele ce nu au permis sau autorizare, iar laptele se va confisca.

Art. 230. Localurile lăptărilor în care se păstrează sau se manipulează laptele vor fi curate, răcoroase, bine aerisite, cu totul separate de grăjd. Aceleași condiții vor trebui să îndeplinească și localurile în care se face comerț cu lapte. Pereții camerelor acestor localuri vor fi vărsate în ulei, cel puțin până la înălțime de 2 metri. Pardoseala va fi de beton cimentat.

Localurile arătate mai sus nu vor putea servi ca locuințe sau dormitoare, nici ca depozite pentru obiectele murdare (rufe purtate), vestimente, obiecte de asternut, sau pentru obiecte care ar putea să comunice laptelui gust ori miros particular. Aceste localuri vor fi prevăzute ca canaluri de scurgere și cu conducte de apă.

Art. 231. Vasele ce servesc pentru păstrarea, transportarea sau vânzarea laptelui vor fi făcute din lemn, din cositor sau alte metale bine cositorite cu cositor curat, îndeplinind condițiile de puritate cerute de art. 178. Aceste vase vor fi totdeauna închise (prevăzute cu capac).

Ele vor fi lăiate în stare perfectă de curățenie și se vor spăla cu leșie și apă curată. Forma vaselor va fi astăză ca ele să se poată ușor și complet spăla.

Pe vasele în care se tine sau se transportă laptele se va găsi o tablă pe care se va arăta felul laptelui conținut în ele.

Căruțele cu cari se transportă laptele vor fi curățate și vor purta pe ele numărul permisului de vânzare. Este oprit a se transporta în aceste căruțe odată cu laptele, alte obiecte dela cari laptele se poate impurifica.

Art. 232. Laptele ce se aduce în comerț trebuie să fie în stare naturală. Este oprit a se aduce în comerț lapte căruia s-a adăugat apă. Este oprit a se aduce în comerț lapte căruia i s-a adoptat substanțe neutralizatoare sau antisepice de orice natură, sau ori cari alte substanțe strene: ca amidon, făină, creeri bătuți etc.

Art. 233. Este oprit a se aduce în comerț laptele care are un gust sau un miros particular sau displăcut, lapte stricat, grunjos, colorat roșu sau în alt mod în întreaga lui massă, sau care prezintă pete de diferite culori, laptele colostral (colostru), adică laptele secretat în cele dinții opt zile după fătare, laptele provenit dela animale atinse de boală, cari pot influența asupra laptelui și asupra sănătății consumatorului, ca boale de uger, de orice natură, de afte epizootice, de tuberculoză, de variolă, de dalac, de pneumonie contagioasă, de turbare, de septicemie, de gălbinaire, de desinterie, hemoglobinurile.

Este oprit a se aduce în comerț lapte provenit dela animale cărora li s'au administrat medicamente ce pot trece în lapte, ca compuși arsenului, mercurului etc.

Este oprit a se aduce în comerț lapte ce conține impurități provenite de la mulș sau conservarea neingrijită.

Este oprit a se aduce în comerț lapte amestecat, provenit dela animale de specii diferite.

Art. 234. Laptele, indată după mulgere, se va îndepărta din grăjdul în care a avut loc mulgerea. Manipulațiile la cari poate fi supus laptele sunt: filtrarea sau stăcărirea prin pânză, site sau alt material propriu acestui scop, răcirea, pasteurizare, sterilizarea și omogenizarea (impiedecarea separării corpilor grași prin mijloace mecanice).

Art. 235. Orice producător de lapte pentru consumația publică este dator a face cunoscut autorității comunale despre numărul de vite ce are, felul ei, modul lăzii, modul de manipulare și conservare a laptelui, mașinile ce întrebunează.

Această cerere se înaintează serviciului veterinar care, după constatăriile făcute la fața locului liberează permisul de vânzare.

Art. 236. Controlul laptelui se poate face de persoanele în drept a face control asupra alimentelor și beuturilor. Ele vor exercita un control zilnic și foarte sever, spre a impiedica punerea în comerț a laptelui neregulamentar.

Controlul se va face de aceste organe în piețele sau halele de desfacere, pe străzi, în trăsuriile de transport și comerciul ambulant, în magazii sau ori unde se găsesc lapte sau derivele lui puse în comerț sau consumație publică.

Controlul se va face de aceste organe prin observarea proprietăților organoleptice, luarea greutății specifice sau a altor operații prescrise de laboratoare de chimie. Laptele nebănușit în urma acestui control se va lăsa în comerț, laptele la care determinările efectuate nu dau rezultatele prescrise pentru laptele normal se va considera ca impropriu consumației și se va opri imediat din comerț, vărsându-se conform art. 20, iar contravenienții se vor pedepsi după normele art. 286.

La luarea probelor sau facerea determinărilor, laptele se va amesteca bine.

Art. 238. Laptele de vacă trebuie să aibă greutatea specifică la temp. de 15° c. între limitele 1.029—1.033 sau 29—33 grade. Să conțină cel puțin 3.2% corpuri grași, cel puțin 12.3 extract uscat la 100°, extract liber de unt să nu aibă mai puțin de 8.5% greutate specifică a extractului să nu fie mai mare de 1.345, indicile refactometric al aurului, după metoda Akerman, să nu fie mai mic de 38 grade. Pentru neutralizare a 100 cc lapte să nu se întrebuneze mai mult de 9 cc sol. 1—4 n. de hidroxid alcalin.

Laptele de bivolă trebuie să aibă greutatea specifică la temp. de 15° c. între limitele 1.030—1.035 sau 30—35 grade, să conțină cel puțin 5% corpuri grași, 15% extract, iar extract liber de unt să nu aibă mai puțin de 9.5%.

Pentru neutralizarea a 100 cc lapte de bivolă să nu se întrebuneze mai mult de 9 cc sol. 1—4 n. de hidroxid alcalin.

Laptele de oaie:

Corpi grași cel puțin 6%.

Extract uscat la 100° cel puțin 15.

Extract liber de unt cel puțin 9.

Aciditatea ca la laptele de vacă.

Laptele de capră:

Corpi grași cel puțin 4%.

Extract uscat la 100° cel puțin 13.

Extract liber de unt cel puțin 8.5%.

Art. 243. Laptele smântanit este laptele din care smântană a fost scoasă în total sau în parte.

Acest produs se va pune în comerț cu un preț relativ mai redus decât laptele normal și în modul prevăzut de art. 248, iar vasele ce conțin laptele smântanit vor purta inscripții cu litere bine vizibile, de 15 mm. înălțime, arătând felul laptelui, adică lapte smântanit.

In același mod se va pune în comerț și laptele slab, rezultând din mulgerea incompletă, atunci când vițelul suge o parte a laptelui din uger.

Se va considera ca lapte slab și se va putea pune în comerț numai în condițiile arătate în acest articol, ori ce lapte ar conține corpuri grase în cantități inferioare acelor prescrise de art. 217 pentru laptele normal.

Totale regulele arătate în acest capitol pentru laptele normal afară de acele din art. 255 se aplică și pentru laptele smântanit.

Brașov, la 19 Februarie 1923.

Consiliul orașenesc:

HERTEL
primnotar.

3867 1-1

DR. SCHMID
primar.